

Η ανάγνωσή του, ήταν αποτέλεσμα κουβέντας που έγινε σε μια από τις πρώτες φετινές συναντήσεις σε καλοκαιρινές αυλές. Μου το σύστησε και δάνεισε, φίλος τις, με τον οποίον τα γούστα μας περί βιβλίων, δεν πρέπει να έχουν πολλά κοινά σημεία.

Μολοντούτο, επειδή περιέγραψε με λίγα λόγια το περιεχόμενο, που βρήκα πολύ ιντριγκαδόρικο αποδέχτηκα την πρόταση περί δανεισμού και ενώ το ξεκίνησα μάλλον ανόρεκτα, ακολούθησε ένα ολοένα και μεγαλύτερο ενδιαφέρον και αντίστοιχη επιτάχυνση στην ανάγνωση.

Αυτό, δηλαδή το πως σε κρατά ένα ανάγνωσμα κοντά του, το πως περιμένεις να απαλλαγείς από τις υποχρεώσεις σου για να αφιερωθείς σε αυτό, κρίνεται ως το πρώτο σημάδι επιτυχίας, ή έστω έλξης. Το δεύτερο είναι το τι είδους συναισθήματα σου δημιουργεί. Όσο πιο καθαρά, όσο πιο έντονα τόσο πιο ενδιαφέρον.

Η παρούσα περίπτωση είναι περίπλοκη. Είναι μια φιξιών ιστορία γραμμένη πάνω σε μερικές σελίδες της Ιστορίας αλλά με ανάποδη εξέλιξη. Είναι κατ' ουσίαν ένα νεγκατίφ της Ιστορίας. Δύσκολο θέμα, το οποίο απαιτεί κατ' αρχάς, πολύ καλή γνώση των γεγονότων, ώστε να γίνει πειστική η αντιστροφή τους.

Ακολούθως χρειάζεται αντίστοιχη φαντασία, ώστε να χτίσεις χαρακτήρες, να φανταστείς τους ηττημένους, συντριμμένους για την ακρίβεια, ως νικητές και κυρίαρχους, και αυτούς που επιβλήθηκαν ως ηττημένους, χαμένους.

Να φανταστείς ανάποδα τις διεθνείς συγκυρίες, να τοποθετήσεις τους πρωταγωνιστές σε άλλους ρόλους και να δημιουργήσεις άλλους χαρακτήρες που θα τοποθετήσεις στην καθημερινότητα του σενάριου.

Ο δημιουργός του τα συνδύασε όλα τούτα με άνεση, σε μια ευρεία κλίμακα και σε βάθος χρόνου. Στο σενάριο του ξεδιπλώνεται μια ολότελα διαφορετική πραγματικότητα, με μεγάλη πειστικότητα, ικανή να παρασύρει με τρόπο γοητευτικό, τον αδαή αναγνώστη σε μη υπάρχοντα μονοπάτια.

Στην εξέλιξη της υπόθεσης μπαίνουν και καθαρά ιδεολογικά θέματα, στη διάρκεια συζήτησης των δυο κεντρικών πρωταγωνιστών. Έτσι γίνεται μια απόπειρα φιλοσοφικής προσέγγισης μα και της πρακτικής της εφαρμογής. Μέσα σε έντεκα σελίδες (415 – 426), ξεδιπλώνεται όλη η θεωρητική αγωνία για το ποιο μπορεί να είναι το ανθρώπινο σύστημα εξουσίας.

Συχνά η αφήγηση φτάνει σε αδιέξοδα, που επιμελώς δημιουργεί ο συγγραφέας. Αδιέξοδα των πρωταγωνιστών, μπροστά σε εμπόδια που δεν μπορούν να υπερκεράσουν, αδυναμίες συνεννόησης κάτω από το αποτύπωμα κομματικών δογμάτων και άτυπες δίκες καφκικού περιεχομένου (σ.275 - 296)

Αργά ή γρήγορα θα μπει το ερώτημα: Έχει, η υπόθεση, αντικομμουνιστικό χαρακτήρα; Όπως σε πολλά ερωτήματα έτσι και αυτό επιδέχεται περισσότερες από μια απαντήσεις. Ένας ψηφοφόρος και πολύ περισσότερο ένα μέλος του Κ.Κ.Ε. είναι περίπου βέβαιο ότι θα απαντήσει καταφατικά. Τα κομματικά ανακλαστικά θα δεσμεύσουν σε μεγάλο βαθμό την απάντησή του. Θα είναι περισσότερο μια κομματική και λιγότερο μια πολιτική απάντηση.

Στο ίδιο συμπέρασμα, αλλά από άλλο δρόμο θα βρεθεί και ένας αντικομμουνιστής. Αβίαστα θα φθάσει στο πόρισμα πως η έκδοση αποτελεί μια καταγγελία κατά του κομμουνισμού. Και δεν είναι περίεργο πως και οι δυο, αυτές απόψεις, με μεγάλο βαθμό, λανθάνουν.

Άλλο ένα κοινό σημείο που συμφώνησαν στην πράξη αυτές οι τόσο διαφορετικές απόψεις, σημείο που θίγεται στην έκδοση, ήταν το πολιτιστικό. Και οι δύο καταδίκασαν την ρεμπέτικη έκφραση. Τόσο η 4η Αυγούστου προπολεμικά όσο και το Κ.Κ.Ε. είχαν αποκλείσει, απαγορεύσει το ρεμπέτικο τραγούδι. Ο συγγραφέας ακουμπά συχνά πάνω σε αυτή την μορφή της Τέχνης, προκειμένου να φέρει καταστάσεις και συμβάντα στο προσκήνιο που δημιουργεί.

Κι επειδή, ιστορία χωρίς έρωτα, είναι γάτα δίχως ουρά, συγκροτείται και ένα ερωτικό σενάριο, ξεχωριστό, που από την πρώτη στιγμή καθίσταται σαφές ότι δεν θα μπορούσε να έχει αίσιο ή φυσιολογικό τέλος. Είναι δυνατό, είναι επιπέδου αλλά πολύ σύντομο και οι συμμετέχοντες το γνωρίζουν καλά. Όπως γνωρίζουν ακόμα καλύτερα πως, από ένα σημείο και μετά, ότι οι ώρες των εμπλεκομένων είναι μετρημένες.

Όλα τούτα, συχνά είναι μια πραγματικότητα, τόσο στη ζωή όσο και στις σελίδες των βιβλίων, από την στιγμή που οι πρωταγωνιστές αποφασίσουν ότι η αξιοπρέπεια είναι πιο πολύτιμη από την ύπαρξη τους.

Σε ότι αφορά την καθαρή πολιτική θέση του συγγραφέα, η αφιέρωση, πριν τα περιεχόμενα έχει πολλά να πεί:

*«Στον Κώστα Καραγιώργη, έστω και τώρα. Στη Στέλλα Χασκίλ.
Στον παππού μου, Μήτσο Κωνσταντινίδη, αθώο θύμα των Δεκεμβριανών».*